

Από την Εταιρεία Τεχνητής Μέταξας στη δομή φιλοξενίας των προσφύγων στον Ελαιώνα. Γενεαλογία και χωρικές διαστάσεις της κρίσης στην Αθήνα.

Οι μεταλλαγές που έχουν συντελεστεί στο συγκεκριμένο τμήμα του Ελαιώνα της Αθήνας αποτυπώνουν με ανάγλυφο τρόπο τη χωρική διάσταση ευρύτερων μετασχηματισμών των τελευταίων δεκαετιών. Οι οικονομικές διεργασίες, σε συνδυασμό με πολιτικές επιλογές και τις αποτυπώσεις τους σε θεσμικό επίπεδο, έχουν υλικά αποτελέσματα στο χωρικό επίπεδο. Εκδηλώνονται με την αλλαγή των δραστηριοτήτων που συμβαίνουν σε αυτό το χώρο, τη μεταβολή των χρηστών και της καθημερινότητάς τους, τις μεταβολές στις αξίες της γης.

Στην ίδια χωρική έκταση έως το 2001 δέσποζε μια μεγάλης κλίμακας βιομηχανική εγκατάσταση (ΕΤΜΑ). Τη μεταφορά των παραγωγικών εργασιών της στην Κίνα διαδέχθηκαν τα σχέδια για την ανάπτυξη της περιοχής. Στο διάστημα μέχρι το 2005 στο γειτονικό οικόπεδο της ΕΤΜΑ επί της Αγίου Πολυκάρπου είχαν εγκαταστήσει καταυλισμό οι Ρομά. Ο καταυλισμός τους εκκενώθηκε στο πλαίσιο της προετοιμασίας των έργων της διπλής ανάπτυξης.

Στα επόμενα χρόνια νομοθετήθηκε το πρόγραμμα της διπλής ανάπτυξης. Οι κύριες προσδοκίες για την περιοχή αναπτύσσονταν στη βάση των οραμάτων της αστικής ανάπτυξης με τους όρους του real estate. Στο πλαίσιο αυτού του οράματος, το 2012 είχε εκκενωθεί και ο όμορος περικλειστος από βιομηχανικές χρήσεις καταυλισμός Ρομά που είχε είσοδο από την οδό Ορφέως. Για μια σειρά από λόγους οι εργασίες υλοποίησης της «διπλής ανάπτυξης» έχουν παγώσει.

Το νέο κύμα προσφύγων, που γιγαντώθηκε από το 2015 και έπειτα, οδήγησε στην απόφαση της πολιτείας ο χώρος επί της Αγίου Πολυκάρπου να διαμορφωθεί σε δομή φιλοξενίας προσφύγων. Έως πρόσφατα, με πυρήνα τον αμέσως γειτονικό χώρο, απλωνόταν στην ευρύτερη περιοχή κάθε Κυριακή το παζάρι των ρακοσυλλεκτών, το οποίο σήμερα έχει μεταφερθεί λίγο πιο νότια.

Αυτή η διαδρομή από ένα εργοστάσιο με εκατοντάδες εργαζόμενους και εικοσιτετράωρη λειτουργία, το πέρασμα από σχέδια αστικής ανάπτυξης που θα μεταμόρφωναν ριζικά την περιοχή έως τη σημερινή εικόνα έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον προκειμένου να κατανοήσουμε τις διαδικασίες από τις οποίες εκπορεύονται οι χωρικές αποτυπώσεις τις οποίες αντικρίζουμε στον χώρο ως όψεις τις κρίσης.

ΣΟΦΙΑ ΤΣΑΔΑΡΗ Αρχιτέκτων Μηχανικός-Πολεοδόμος ΕΜΠ.